

YAZI ODASI

SELİM İLERİ

Abdülhak Şinasi Hisar'ın İstanbul'u (4)

Yahya Kemal'e Veda (1959), Ahmet Haşim/Şiiri ve Hayatı (1963) kitaplarında Hisar, bir yandan çok sevdiği iki şairi, bir yandan da onların yaşadıkları İstanbul'u yarı eleştirel anlatımla yorumlar.

Özellikle Ahmet Haşim'e ayrılmış kitapta İstanbul peyzajları karşımıza çıkar. Hasta Haşim'i ziyarete gidişlerde ve ziyaretten dönüşlerde, vapurdan görülmüş İstanbul silueti gerçekten etkileyicidir.

Yazarın bir de "Aşk imiş her ne var âlemde" dizesiyle adlandırdığı, 1955'te yayımlanan küçük bir mısra-beyit antolojisi vardır. Bu seçkide şairlerin diliyle İstanbul'u anırlar, İstanbul hayatına yüzyıllar içinden bakışlar da derlenmiştir.

Abdülhak Şinasi Hisar edebî hayatını yorumlarken şöyle diyor:

"Boğaziçi kitaplarımla 'geçmiş zaman' kitaplarımla yaşanmış, tanınmış zamanlar ve insanların yâdetmek ve anlatmak için yazılmıştır. (...) Bu kitaplarımla milli medeniyetimizin, bütün hayatım boyunca yazmış olduğum günler ve gecelerimin en canlı hatıralarını tesbit eden parçalarıdır..."

Gerçekten de gerek romanlarında, gerek anı kitaplarında, monografilerinde yirminci yüzyıl Türk edebiyatının çok kişilikli, içten bir temsilcisidir. Gününü birlik modalara, gelgeç değerlere, sıradan politika yazılarına hiçbir zaman gönül indirmemiş, yalnızca kendi yazınsal coğrafyasında yol almıştır.

Ankara'ya ilişkin bir iki yazısı dışta tutulursa, yurtdışı izlenimlerini kaleme getirdiği yazılar bir yana bırakılırsa, bütün eseri İstanbul'u odak almış; satır arası dokundurmalar, küskünlüklerle yiten, bir daha da geri gelmeyecek olan 'İstanbul uygarlığı'nı, payitaht İstanbul'u tutanağa geçirmiştir.

Eseri bir bütün olarak okunduğunda, bu İstanbul'un Doğu ve Batı kültürlerine açık, ikisinden birisini körü körüne, bağınazca tercih etmeyen, daima kültür bileşimleri ardında bir İstanbul olduğu açık seçik kavranır.

Dahası, kent, çevresel düzeni, bitki, çiçek ve ağaç dokusuyla da onun eserinde inanılmaz biçimde yaşatılmıştır. Bir gün yitip gideceğine o zamanın insanların akıl erdiremediği doğa güzellikleri, Abdülhak Şinasi'nin dinmez özlemleri, sızıları olup çıkmıştır.

Bu eser okunurken, Boğaziçi, deniz, Çamlıca, rüzgârlar, esintiler, Büyükkada, çamlıklar, börtüböcek, yaşamı tanımak isteyen bir çocuğun duyarlı, büyüleyici gözlemlerinden damıtılmıştır.

Yakın tarihin incelikli İstanbul'u ancak Hisar'ın kitaplarında yaşayabilmişken, eleştirmenler ve edebiyat tarihçileri, çoğu kez haksız yere, yazarı 'geçmişseverlik'le suçlamışlardır. Eserini aylak, maddi endişelerden uzak hayatların bir anlatımı sayanlar bile çıkmıştır.

Yazar, Ziya Osman Saba'dan söz açarken yanıtıyor:

"Ziya Osman Saba bir geçmiş zaman, yani bir mazi; bir tahassür, yani bir hatıra şairidir. Bunu söylemekle hiçbir zaman bir irtica muhibliği ifade edilmiş olmaz. (...) Konuşurken 'geçmiş zaman' dediğimiz tabii bizim zamanımız demektir. Çocukluk, gençlik, aşk ve bizde devam eden bir hayat akidesidir. Ona mazi şairi dediğimiz zaman bu zamanın şairi oluyor."

"Türk Ocağı Hatıraları" yazı dizisi de aralarında olmak üzere, pek çok yazısı dergilerde, gazetelerde kalmış Hisar'ın toplu eserinin eleştirel bir basımının hâlâ gerçekleştirilmemiş olması şaşırtıcı ve üzücüdür.

Takvimde İz Bırakan:

"Yoksa, mevsimlerden bir eski bahar olacak da, önce durup kapının iki yanındaki ikiz ağaçların yeni açmış leylak kokularını mı koklamak isteyeceğim?" Ziya Osman Saba, "Ev", 1957.

